

Redacția și Administrația:
Strada Timișorii Nr. 7.

TELEFON
interurban, local și comitatens
Nr. 20.

Adresa telegrafică:
„DRAPELUL“ Lugoj.

Manuscrise nu se înapoiază

Scrisori nefrancate se refuză.

Proprietar-editor: Dr. Valeriu Branisce.

ORGAN NATIONAL-POLITIC.

Redactor responsabil: Dr. Corneliu Jurca.

DRAPELUL

APARE:
MARȚI, JOI și SÂMBĂȚĂ.

Prețul de abonament:

Pentru Monarchie: pe 1 lună 1 cor.
pe 3 luni 3 cor. pe 6 luni 6 cor., pe
anul întreg 12 cor.; pentru România
și statele uniunii postale: 20 franc
pe an.

INSERTIUNILE

se acordează conform tarifului.

Un număr singuratic 10 bani.

Lugoj, 18/31 Octombrie 1905.

Sphinx locuta est!

Baronul Fejérváry și-a spus programul, despre care atâta vorbă a fost în timpul ultim.

Lung și obositor program, conținând cel mai bizar complex de lozince... electorale!

Și totuși nu poate fi luat peste picior acest program, și anume din simplul motiv, că se lansează cu aprobarea prealabilă a Monarhului. Ori cât de aproape este de mintea omului presupunerea, că în vederea alegerilor noi caută baronul Fejérváry să supraliciteze pe coaliționiști, atât de puțin este permis a presupune așa ceva despre purtătorul Coroanei, care a aprobat acest program în toate detaliile sale.

Deja din această constatare reiese cât de deosebite sunt cele două puncte de vedere din cari trebuie acest program apreciat.

Legătura baronului Fejérváry cu acest program este de natură efemeră. Dacă reușește să frângă actuala majoritate cu acest program a câștigat jocul hazard, dacă nu... a pierdut. Nimeni nu mai are apoi să-și bată capul de soartea baronului Fejérváry și a soților sei.

Ca program aprobat de Coroană fusă ni-se prezentă acest program cu totul în alte colori. El ne deschide perspectiva pentru direcția dezvoltării noi a Ungariei, desemnată în conturi destul de precise — ca nici-odată până acum — de însuși purtătorul Coroanei, de capul încoronat al țării.

De aceea și trebuie să distingem bine aceste două puncte de vedere, căci dacă și putem găti iute și

degrabă cu baronul Fejérváry, care deja în urma bătrânețelor sale adânci nu mai poate avea pretenția a deschide o nouă eră în viața Ungariei, nu putem face aceasta față de programul însuși, căruia prin faptul aprobării prealabile din partea Maj. Sale îi revine un rol decisiv pentru mersul ce-l vor lua lucrurile. Căci despre Maj. Sa și peste tot despre purtătorul Coroanei, dacă s'a hotărât odată a lua poziție în viața de partid a țării, nu este permis a se presupune, că va schimba programele după cum schimbă uniforme de general.

Din acest punct de vedere este acest program un document important de stat — mai important decât ordinul de zi dela Chlopy și decât considerațiunile politice de drept public depuse în declarația cetită celor cinci șefi ai coaliției la 23 Septembrie a. c. — și tocmai această importanță a documentului ne impune să revenim de repetite ori asupra conținutului acestui program, chiar și când nu va mai avea «aventura» — cum a zis contele Tisza — întreprinsă de baronul Fejérváry nici o actualitate.

E cu totul altă chestiune, că la ce este bun lui Fejérváry acest program, care nu conține nici măcar indiciile rezolvării actualei crize acute și incalculabile în consecvențe, căci cu atâta trebuie să fie doar chiar și baronul Fejérváry în curat, că o eventuală frângere a coaliției prin alegeri nu înseamnă nici pe departe și rezolvarea crizei.

Prin rezultatul surprinzător al ultimelor alegeri dietale a devenit această criză numai mai acută, dar a existat și cutremurat din

temelie existența statului și mai înainte, când energicul conte Tisza avea pe partea sa o majoritate impozantă față de tabăra năbădiaioasă a obstrucției.

E fără îndoială, că programul dat Sâmbătă de baronul Fejérváry, pune în vedere multe reforme economice sociale de ardentă trebuință pentru ne mai amânabila sanare a stărilor noastre critice, dar tot atât de fără îndoială este, că și programul lui Fejérváry măneacă, ca și nenorocita politică de stat de până acum, din fatala concepție, că unificarea artificială de rasă a populației țării este o condiție indispensabilă a existenței Ungariei.

Ba dacă se mai poate o creștere în această direcție, apoi negreșit politica pusă în vedere de Fejérváry întrece chiar, în direcția aceasta, politica de stat de până acum, căci — deși nu se atinge de dreptul suveran al Regelui privitor la stabilirea limbei unitare de comandă la armata comună — pune pe terenul administrației militare astfel de reforme în vedere, cari tind direct la folosirea organizației militare spre scopuri de maghiarizare.

Baronul Fejérváry întrece în programul seu chiar poziția arhișovinistă a lui Bánffy, întru cât consideră dominațiunea limbei maghiare în partea ungară a armatei drept corolarul procesului de maghiarizare din școala populară.

Și iperzelul acesta șovinist al programului lui Fejérváry nu determină numai atitudinea hotărât opozițională ce trebuie să o iee toate naționalitățile conștiente nemaghiare ale țării față de acest

program, ci ne dovedește chiar că acest program nu numai nu conține indispensabilele postulate pentru delăturarea cauzelor adânci ale actualei crize de stat, ci din contra va contribui din parte-i în mod esențial ca criza să iee un caracter și mai acut și mai periculos pentru existența a însăși Ungariei ca stat de drept.

Pe noi la nici un caz nu ne poate seduce faptul, că programul conține d. e. sufragiul universal (dar limitat prin a ști scrie și ceti) ori lansarea ideii reformei sistemului de impozite în direcția dării progresive, ori luarea în administrația statului a chestiunilor private la salubritatea publică, ori învățământul gratuit și obligator, tot chestii cari se conțin și în programul nostru național, căci toate aceste inițiative reformatrice puse în vedere de Fejérváry sunt sușuse considerantelor de maghiarizare forțată!

Și atâta naivitate nu se poate presupune la noi, că seduși de aceste lozince plăcute și urechilor nemaghiare, ne vom lăsa exploațați în favorul pseudo-democrației lui Fejérváry.

Nu! Pentru noi nu înseamnă programul acesta altceva, decât continuarea nenorocitului sistem politic de până acum, care tinde fățiș la desființarea noastră națională.

Și față de guvernul care vine cu acest program — fie aprobat chiar de Maj. Sa — noi nu putem lua altă poziție, decât ce am luat și față de guvernele de până acum, adică poziția celei mai declarate opozițiuni.

Așadar credem, că deja dela

(atome) singuratic, și toate aceste atome au să contribuie la perfecționarea întregului, pentru aceea atât ele, cât și noi și toate ființele vii trebuie să jertfescă corpurile lor în mersul de dezvoltare la acest scop final al naturii... Din neguri se nasc sisteme de sorți și corpuri de lumi, în neguri vor fi ele earăși înmormântate, ca să facă loc la altele. Și marele nostru sistem solar nu e nimic altceva, decât un atom în univers și fiindcă ca atare trebuie să se supună legilor naturii, drept aceea va trebui, când va fi timpul, chiar așa să se prăpădească, adică să se transformeze în adâncimea universului, ca și alte mii de sisteme solare...

În cele următoare vom să vedem, cum se prezentă astronomia față de posibilitatea apunerii sistemului nostru solar!...

Viața întreagă de pe pământ depinde dela razele soarelui nostru. Soarele susține aerul în stare gazoasă și apa în cea fluidă, și operează prin transmitere — cu o putere nouă necunoscută — asupra frunzelor, plantelor, ca acestea în procesul lor de exhalare să ne provadă cu aer proaspet.

Din condensarea păturilor de negură s'a născut oarecând soarele nostru cu feții sistemului seu — planetele și lunele lor — și puterea lui de viață juvenilă, pe care Scheiner în Potsdam o prețuește la 4000 până la 15000 grade Celsius, ne va provede poate încă multe milioane de ani cu lumină

și căldură. În univers însă toate își au odată sfârșit. Așa și globul soarelui va trebui cândva să se stingă, precum s'a întâmplat aceasta la atât de mulți sori în univers, d. e. la sateliții întunecați ai stelelor «Algol» și «Lyra».

Că soarele îmbătrânește, și moru, deși încetul, merge spre stingere, ne arată poate și formațiunea continuă a petelor. În fine tot trebuie să vină ziua aceea, în care globul soarelui va fi total acoperit cu șgură și din starea fluidă incandescentă va trece în cea încheagată.

Când cazul acesta va fi urmat, numai decât se vor schimba și aparințele fizicale de pe soare, pe cari, durere, mai că nici nu le cunoaștem. El va pluti în spațiul lumii la început ca un glob roșu închis și apoi negru. În jurul lui vor circula în noapte vecinică și receală de gheață planetele, pe cari s'a stins toată viața de odinioară.

Prin recirea soarelui se vor face schimbări enorme și pe pământul nostru. Mările — dacă atunci preste tot și există — vor îngheța, vânt și ploaie nici nu va fi, receala spațiului lumii (273 grade sub zero) va încunjură glia noastră locuită, și numai raza stelelor va lumină planetul nostru, fiindcă luna, care mereu ne transmite lumina primită dela soare, nu va mai umplea nopțile pământului cu luciarea sa blândă. Când însă coaja de pe globul recit al soarelui va crepă în unele locuri și se va scufundă, și magma (massa topită) internă va erupe; când simburi de co-

FOITA „DRAPELULUI“

Povestire astronomică

— Cum poate sistemul nostru solar să se prăpădească? —

De Dr. Felix Erber.

== Traducere pentru «Drapelul». ==

De

Ioan Velovan.

Psalm 88 v. 11. «Ale tale sunt ceriurile... lumea și plinirea ei tu ai întemeiat».

Psalm 101 v. 27. «Acelea vor perli... și toți ca o haină se vor învechi, și ca un vestmânt vei învăli pre ei și se vor schimbă».

v. 28. «Iar tu același ești; și anii tei nu vor lipsi».

A. Mocsanyi. (Religiune și știință) «Organismul universului ne reprezintă inteligența întrupată a lumii, și tocmai această inteligență... constituie obiectul real al ideii dumnezeiești strict științifice... Armonia religiunii și științei este un postulat indispensabil al dezvoltării culturale sănătoase și pacinice a popoarelor».

Traducătorul.

În «Faust» pune poetul în gura lui Mephisto: «Totul, ce există, e demn să se prăpădească».

inceput nu poate fi între noi și peste tot la popoarele nemaghiare conștiințe ale țării nici o divergență asupra atitudinii ce avem să observăm față de guvernul Fejérváry, în noua sa ediție.

Procesul Vidu. Sunt aproape doi ani, că procurorul reg. din Timișoara a făcut proces criminal dlui Ioan Vidu ca aranjator, publicator și răspânditor și dlui Traian Barzu ca răspânditor al pieselor muzicale corale «*Marșul lui Iancu*» și «*Haidaii frați . . .*»

Fazele acestui proces sunt publicului cunoscute din Nrii 6, 8, 9 și 12 din a. tr. al «*Drapelului*».

Acum ca de încheiere anunțăm, că prin decusul Nr. 9532 pen. 1905 judele de instrucție al tribunalului din Timișoara, cum zice, «*la propunerea motivată*» a procurorului, a sistat procedura atât față de dl Ioan Vidu, cât și față de dl Traian Barzu, și a dispus, ca exemplarele confiscate să se restituie «*Tipografiei și Librăriei diecezane*» din Caransebeș, ceea ce a și urmat.

Nu știm cum a motivat procurorul sistarea procesului, — pentru că judele de instrucție în decusul său nici n'a indicat motivele procurorului, — știm însă, că aproape 30 de persoane distinse ascultate în decursul cercetării ca martori au constatat, că aceste cântece naționale se cântă de întreaga românie de 50 și mai bine de ani fără să fie provocat vre-o revoltă. (Fasiunile martorilor sunt din mai multe puncte de vedere interesante. Pe când au fasonat bunăoară dl preot N. Birescu din Lugoj, bărbat aproape de 70 de ani, și dl Dr. Pahomiu Avramescu, bărbat de 47—48 de ani, că cunosc și textul și melodia acestor cântări, și că încă pe timpul când erau studenți gimnaziali le cântau împreună cu profesorii și colegii lor neromâni: I. P. S. Sa dl metropolit Ioan Meșianu a fasonat, că nu cunoaște textul «*Marșului lui Iancu*», iar despre «*Haidaii frați . . .*» peste tot nu știe nimic). Sistându-se acest proces unic în felul său, recomandăm corurilor bărbătești cu toată căldura să-și procure aceste două piese atât de frumoase ale dlui Ioan Vidu.

Programul guvernului.

Ministrul president br. Fejérváry a desfășurat înaintea unei deputațiuni mete sau meteori vor cădea pe corpul soarelui întunecat, și vor face râni afunde în trupul lui, din cari vor isvorî intestinale incandescente, atunci evoluțiile acestea, ca o făclie mortuară vor lumina pentru un timp scurt planetele moarte, și încă odată vor aduce o schinte de viață în rigiditatea înfiorătoare a sistemului nostru solar.

În vălul des și adânc de aburi, cari cândva vor încungiuă globul soarelui, se vor arăta atunci acele formațiuni de nori roșiatice, pe cari noi de mulți ani îi observăm în atmosfera deasă și adâncă a lui Joie ca «*pată roșie*», și care ne vestește despre antecedente puternice, eruptive pe suprafața acestui planet uriaș.

Prin recirea întâmplată, globul soarelui se stringe din ce în ce. Procesul acesta al desvoltării, pe care soarele trebuie încă să-l percurgă în decursul milioane de ani, unele planete din sistemul nostru de lume cu lunele lor l-au trecut deja pe jumătate.

Toate planetele sistemului nostru solar s'au desfăcut oare când în formă de fașie — aceasta e teoria veche a lui Laplace — dela brăul ecuatorului al globului gazos de soare, se condensară în formă de glob și urmând liniei ceruale, au început calea lor în jurul astrului central. Învârtindu-se în jurul osiei lor, se condensară din ce în ce; mai întâiu se făcură lichide incandescente, apoi solide, și în chipul acesta și pământul nostru primi forma sa de astăzi.

(Finea va urmă.)

a alegătorilor din cercul II al Buda-pestei programul guvernului. Discursul-program, cetit de Fejérváry, este foarte lung și se extinde detaliat asupra tuturor chestiunilor. Eată în extras acest program:

Guvernul a introdus noi chestiuni în programul său, acomodate pentru descurcarea constituțională parlamentară a situației și pentru restabilirea armoniei între voința națională isvorită, din recunoașterea necesităților ardente ale țării, și între voința Regelui. Programul guvernului sau câștigă majoritatea în dietă și atunci criza constituției a dispărut, sau nu câștigă majoritate și atunci va urmă dizolvarea dietei și apelare la voința națiunii (alegeri noi).

Programul a obținut sancțiunea prealabilă a Coroanei, ear procedura guvernului pentru câștigarea majorității pentru programul lui e pe deplin constituțională și parlamentară.

Fejérváry demonstrează apoi prin lege și prin citațiuni din Andrassy și Deák, că dispozițiunea asupra limbei în armată formează un drept suveran al Regelui și enumără diferitele pretențiuni naționale, împlinite de Coroană.

Urmează în detail punctele de program:

Primul e *sufragiul universal, secret, după comune și nemijlocit*. La realizarea lui vor fi luate cu grijă în cumpănă «*cautelele oferite prin interesele de stat și naționale*». *Toți cei ce au împlinit 24 ani și știu scrie și ceti, vor avea dreptul de vot*. Prin aceasta numărul alegătorilor va fi de trei ori așa de mare ca acum.

Pe *terenul militar* Majestatea Sa a mărit deja și până acum revindicațiunile naționale. Cultivarea ofițerilor în direcție națională maghiară stă pe o bază largă. Maj. Sa a ordonat deja introducerea limbei maghiare ca limbă exclusivă de propunere și examinare pentru o mare parte a obiectelor de învățământ în școalele militare.

Transferarea ofițerilor maghiari la regimentele ungare e în curgere. La instituțiile militare se primesc și acte redigiate în limba maghiară. Corespondența maghiară a autorităților și instituțiilor militare austriace cu autoritățile și instituțiile militare și civile ungare e fapt împlinit. Prerogativele limbei maghiare în armată sunt asigurate. Am pus pond pe executarea cu grijă a dispozițiunii, care are de scop distingerea puternică a limbei maghiare de celelalte limbi, anume *naționalitățile ungare* — desi limba lor maternă nu e maghiară — *în serviciul militar vor fi educate și instruite în limba maghiară*, dacă pe lângă limba lor maternă știu și ungurește. Și deoarece programul nostru asigură în învățământul popular pe lângă instrucția obligată gratuită și instrucția cu succes a limbei maghiare, aceste două dispozițiuni împreună vor avea ca urmare în timp previzibil că *în partea ungară a armatei limba de educație și instrucție va fi exclusiv cea maghiară*.

Chestiunea insigniilor încă va fi regulată corespunzător dreptului ungar de stat. Programul guvernului se va mișcă în chestiunile militare — ca și în toate chestiunile — în cadrele art. de lege 12 ex 1867. În programul militar al guvernului se mai află *sistemizarea serviciului militar de 2 ani și revizuirea legii de apărare*. În genere guvernul se nizește la realizarea grabnică a programului comisiei de 9 pe întreagă linia.

Pe *terenul economic* — ca în toate chestiunile — guvernul stă pe bază națională. Guvernul e pentru susținerea comuniunii vamale cu Austria până la anul 1917, când apoi se va putea introduce teritoriul vamal independent, dacă va fi corespunzător împrejurărilor de atunci.

Guvernul va urmă pe terenul interior economic o politică agrară în stil mare. Guvernul va grijă ca statul să cumpere complexe mari de moși, să le parțeleze și să le vindă

economilor mici. Moșiile fundațiilor publice vor fi date pe mulți ani în arândă economilor mici. Guvernul se va mai îngrijii de ușurarea sarcinilor (datorilor) ce apasă proprietățile mici și de mijloc. Se va creea apoi industrie mare de fabrici și va urmă totodată regenerarea industriei mici. Guvernul mai are un program bogat de investițiuni, ca regularea apelor, canalizări, etc.

Pe *terenul social: revizuirea legii industriale*, corporațiuni industriale obligate, regularea raporturilor de drept ale muncitorilor, ale oficianților privați și ale impiegaților comerciali, regularea penziunilor și a raporturilor de drept ale oficianților agronomici și silvanali și ale muncitorilor agronomici și silvanali; scut și instrucție pe seama copiilor de muncitori, educație gratuită pentru cariera industrială, îngrijire pe seama muncitorilor în caz de boală, nefericire, bătrânețe și invaliditate, spitale pentru muncitori etc., precum și luarea serviciului sanitar în îngrijirea statului.

Pe *terenul justiției: regularea dreptului privat, reforma procedurii procesuale civile, revizuirea codului penal, revizuirea legii comerciale, regularea asociațiilor și asigurărilor, extinderea liberărilor de execuțiune și revizia legii de uzură*.

Pe *terenul financiar: reforma dărilor directe și a dărilor de consum, asigurarea minimumului de existență, ușurarea sarcinilor pentru economii mici, regularea și ușurarea competențelor stolare și a altor dări bisericești*.

Pe *terenul instrucțiunii publice: introducerea instrucției populare generale obligate gratuite astfel, că susținătorii de școale vor fi despăgubiți din bugetul statului pentru cheltuelile lor școlare*. «*Una din nizuințele noastre cele mai importante va fi îndreptată într'acolo, ca instrucția limbei statului în școala populară să fie însoțită de succes deplin, în interesul bine priceput nu numai al statului ci și al cetățenilor de limbă nemaghiară*». *Îmbunătățirea salariilor învățătorilor. Revizuirea legii pentru școalele populare. Cualiificație generală de stat pe seama învățătorilor: ștergerea preparandiilor confesionale*.

În fine: executarea §-lui 3 al art. de lege XX: 1848, statificarea administrației, *pragmatica de serviciu pe seama ofițanților, asigurarea independenței politice a ofițanților*.

Regularea salariilor funcționarilor de stat, municipali și dela căile ferate.

Susținerea raportului frățesc cu Croația.

Susținerea raportului existent cu statele aliate, precum și raporturi amicale cu celelalte puteri.

La fine accentuează Fejérváry din nou *aderența neînfrântă la transacția din 1867*.

Rezistența pasivă în congregația comitatului Brașov.

La 28 Octombrie n. s'a ținut congregația de toamnă a comitatului Brașov. Între obiectele de interes general au fost și curende de unor municipii, prin cari invită comitatul să declare și el rezistența pasivă față de guvernul Fejérváry. Comitetul permanent a propus ca aceste curende să fie luate simplu la cunoștință.

În numele membrilor români dl Dr. A. Mureșianu a făcut următoarea

Declarațiune:

«*Onorata comisiune permanentă propune a se luă simplu la cunoștință adresele sosite în chestiunea conflictului iscat între majoritatea parlamentară și Coroană. Acest conflict fiind însă de o importanță extraordinară pentru mersul întregii desvoltări interioare politice, credem a fi de lipsă să arătăm aici și motivele, pentru cari acest comitat alcătuit din naționalități nu poate să urmeze apelului, ce i-se face, de a se alătură la rezistența pasivă hotărâtă de coalițiune*.

Partidele coaliate susțin, că ele, având majoritatea în parlament, re-

prezintă voința țării, adevă a totalității locuitorilor ei. Aceasta noi n'o putem admite pe câtă vreme este știut, că majoritatea locuitorilor Ungariei și Transilvaniei, naționalitățile nemaghiare, sunt prin legi și practice nedrepte aproape excluse din parlament și pe câtă vreme tot sistemul de guvernare se bazează pe nizuința de a le desnaționaliză și contopi cu rasa maghiară. Însuși postulatul limbei de comandă maghiară, care a dat naștere conflictului dintre parlament și Coroană, izvoarește din dorința de a putea realiza mai ușor finta utopică a statului național maghiar.

Nizuințele aceste de maghiarizare le nutrește în măsură egală și cei din tabera maghiară adversă, cari sunt azi în minoritate și cari, în conformitate cu programul Coroanei, stăruie a se susține status quo în privința limbei de comandă a armatei comune.

Toate guvernele ungurești de până acuma au lucrat în direcțiunea de a despoia popoarele nemaghiare din țeară de drepturile lor naționale și de a le aservi prin asimilare; toate au atentat la existența națională a acestora.

Nu face excepțiune în privința aceasta nici guvernul actual Fejérváry. Adevărat, că încă nu ne este cunoscut noul său program, pe baza căruia a fost reactivat, dar acest guvern a dovedit deja în primul period al activității sale, prin edarea cunoscutelor ordonanțe din luna August a. c. ale membrului său ministrul instrucțiunii publice G. Lukács, că urmărește una și aceeași politică de desnaționalizare față cu naționalitățile și în special față cu Români.

Din aceste considerante, noi membrii români ai municipiului, aderenți ai partidului național român, declarăm că nu putem sprijini și nu ne putem alătură la apelul de rezistență pasivă, ce ni-se adresează din partea municipiilor, cari merg cu coaliția, căci lupta la care ne chiamă ele o primim de periculoasă pentru țeară, fiind de natură a învrăjbi în modul cel mai cumplit populațiunea ei, deschizând porțile anarhiei.

Întru cât privește guvernul Fejérváry, pe câtă vreme acesta nu se va lăpăda de politica nefastă a maghiarizării forțate, nu putem avea încredere în el, ci din contră naționalitățile și noi Români în deosebi trebuie să observăm față cu acest guvern o atitudine hotărât opozițională.

Am ținut a face această declarațiune, ca să se știe, care este poziția noastră în mijlocul crizei actuale, și de ce nu putem merge nici cu coaliția, nici cu cei-ce o combat; să se știe că nu așteptăm scăpare din situațiunea gravă și critică de azi, nici dela eventuala învingere a direcțiunii politice care reclamă limba de comandă maghiară, nici dela învingerea aceleia, care este pentru susținerea limbei de comandă germană, pe cât timp ambele direcțiuni vor avea ca scop final al lor desnaționalizarea popoarelor nemaghiare.

Noi suntem de firma convingere, că criza periculoasă ce bântuie țeara, nu se va putea rezolvă cu succes și în mod durabil decât numai dacă se va părăsi cu totul sistemul de guvernare bazat pe absolutismul de rasă, care sistem a înveninat toată viața de stat de 38 ani încoace, și dacă se va introduce un regim de dreptate și de libertate, care să îmbrățișeze toate popoarele țării cu aceeași sollicitudine, prin respectarea cea mai conștiințioasă a egalei îndreptățiri naționale, un regim într'adevăr constituțional, sub care să fie toți egali, nu însă unii cei căpătuți, ear ceilalți cei asupriți».

Congregațiunea a primit propunerea comitetului permanent. Declarațiunea d-lui A. Mureșianu a fost luată la protocolul ședinței.

Alt obiect extrem de important a fost interpelațiunea d-lui adv. I. Lengeru contra ordonanțelor ministrului Lukács pentru maghiarizarea învățământului. Până în momentul de față ne lipsește atât textul interpelației cât și răspunsul vicecomitetului.

Grevă generală în Rusia.

Stările în Rusia sunt foarte triste. Revoluția pentru scăparea de sub jugul absolutismului ia proporții tot mai înspăimântătoare. Lozincă e generală: răsturnarea regimului actual, revoluție înarmată, constituție!

De câteva zile funcționarii și impiegații căilor ferate rusești sunt în grevă. Trenurile nu mai circulă.

Afară de greva dela căile ferate, s'au mai pus în grevă și *farmaciiștii*, *medicii*, *inginerii*, *advocații*, ba chiar și *școlarii gimnaziști*. În ministeriul lucrărilor publice toți funcționarii sunt în grevă.

Gările sunt închise și ocupate de armată. Școalele și universitățile asemenea au fost închise. În Petersburg nu mai funcționează lumina electrică. Bancele și-au sîstat activitatea. Fabricile pauzează.

Asupra orașelor *Charkov*, *Kiev* și *Varșovia* s'a proclamat starea de războiu. După orele 8 seara nu mai e permis nimenui să iasă din casă.

Orașele *Mosca*, *Varșovia* și *Lodz* sunt total izolate de lumea din afară.

La *Reval* revoluționarii au luat cu asalt magazinele de arme și s'au înarmat cu revolve și puști.

La *Varșovia* a izbucnit foc uriaș, care a mistuit total gara și mare parte a orașului. Pompierii n'au voit să lucreze pentru stingerea focului. Mai târziu au fost însă siliți cu forța să se apuce de lucru. Pe vremea incendiului s'au întâmpnat ciocniri sângeroase între soldați și revoluționari.

Spiritul revoluționar a pătruns și în armată. Un ofițer a rostit un discurs soldaților din Petersburg provocându-i să nu mai stea în serviciul absolutismului, ci în serviciul poporului.

Armata se poate împărți în trei clase: 1) o parte a ei e gata să puște la poruncă asupra poporului; 2) o parte nu voește nici decum să puște și 3) o parte pușcă numai atunci, dacă e atacată de revoluționari cu gloanțe.

Vineri n'a venit din Rusia posta pentru Viena. N'a venit nici o epistolă, nici o gazetă, nici un pachet. Cât va mai dură întreruperea circulației, nu se știe.

Se susține vestea, că în vederea pericolelor mari, la cari e expus, Țarul stă gata să se urce pe naie și să meargă în Danemarca.

Se mai anunță următoarele: Guvernorul suprem dela Petersburg generalul *Trepov* și-a dat demisiunea.

Țarul a pertractat cu *Witte* asupra programului de constituție al lui *Witte*. Țarul a primit programul lui *Witte* și i-a dat *putere de dictator* asupra țării. Toate speranțele pentru restabilirea ordinii și liniștii sunt puse acum numai în *Witte*. Se așteaptă cu impaciiență febrilă *proclamarea constituției*.

Convocare.

Subsemnații convocăm pe Luni în 6 Noiembrie a. e. st. n.

ADUNARE POPORALĂ

în comuna Buziaș la 11 ore a. m. înaintea bisericii gr. or. române.

Ordinea de zi:

1. Constituirea adunării.
2. Pronunțare asupra situației politice din țară.
3. Sufragiul universal.
4. Organizarea cercului electoral *Végyvár* (*Rittberg*).

Buziaș, 12/25 Octombrie 1905.

Ioan Pepa, ppresbiter. Moise Alecsiu, preot. George Ciocoiu, preot. Ioan Chișozan, preot. Aurel Magheț, preot. Nicolae Iancoviciu, inv. Dim. Bulgea, inv. Nicolae Benghia, inv. Simeon Paulescu, inv. George Lupșa, preot. Ioan Stefanescu, preot. Avram Ciocoi, preot. Valeriu Petroviciu, preot. Ioan Folea, inv. penz. George Magheț, inv. Ioan Prohab, inv. George Pârveu, inv. Pavel Rămneanțu, inv.

Informațiuni.

«1869». Din cauza lipsei de spațiu finea articolului «1869» o vom aduce în numărul viitor.

Proces de presă. La 11 Noiembrie se va pertracta la curtea cu jurați din Budapesta procesul de presă al economului *Petru Crina Damaschin* din Călnic pentru o poezie publicată în «Poporul Român».

Alegerea dela *Cehul-Silvaniei*, unde a reușit baronul *Bernemissza* prin mijloace urite contra dlui *George Pop de Băsești*, este supusă din partea Curiei unei investigațiuni minuțioase. Investigația se va începe la fața locului cu ziua de 6 Noiembrie.

Di *Lucian Bolcaș* pedepsit. La adunarea poporala dela *Sacul*, dizolvată așa de bruscă de primpretorele *Gartner*, dl *Lucian Bolcaș* a apostrofat pe primpretorele cu vorbele: «Porc de căne, nu ți-e rușine? Pentru aceste vorbe a fost pedepsit zilele trecute dl *Lucian Bolcaș* la 200 coroane amendă, sau 10 zile închisoare. În contra pedepsei s'a dat apelație.

Oficieri austro-ungari la curtea română. Zilele trecute au fost la Sinaia în vizită la regele *Carol* comandantul de corp din Sibiu *Iosif Gaudernack*, generalul de divizie *Laube*, general-maiorul *Rupprecht* și câțiva ofițeri din statul major. Regele *Carol* s'a întreținut foarte cordial cu ei și a arătat deplina sa ospitalitate față de oaspeții distinși.

Socialist condamnat. Socialistul *G. Sinkó* din Budapesta a fost zilele trecute condamnat pentru laesa Majestate comisă pe calea presei la șase luni temniță de stat. Sentința a intrat deja în vigoare.

Foia lui *Kossuth* confiscată. Numărul de Sâmbătă al organului lui *Kossuth* «Budapest» a fost confiscat pentru ofenzarea lui *Fejérváry*. Articolul incriminat e intitulat «Bătrânul comediant» (*A vén komediás*).

Scumpirea bucatelor. Izbucnind în Rusia greva generală a oficianților și impiegaților de tren, s'au scumpit rapid bucatelile (grâul, secara, ovășul, etc.) în toate piețele mari din lume. Grâul s'a scumpit într'o singură zi cu 1 cor. 20 bani la o mae metrică. La Budapesta prețul grâului s'a ureat la 17 cor. 54 bani. Asemenea s'a scumpit secara și ovășul. Țerile centrale ale Europei importează mult grâu din Rusia. Izbucnind însă greva și turburări mari în Rusia nu s'au putut exportă destule bucate din Rusia și astfel a urmat urcarea rapidă a prețurilor.

Baza cărmușii. Inginerul *Juliet* din Paris a construit un balon și i-a dat numele «*Lebaudy*». Cu acesta s'au făcut călătorii în diferite direcțiuni și a putut fi cărmuit de minune. Balonul este foarte prețios pentru descoperirea dușmanului în timp de războiu; gloanțele de pușcă nu-l pot strică, ear contra gloanțelor de tun balonul încă e scutit dacă se suie la 500 metri. Balonul se poate suia însă și la 1000 metri. Cu ajutorul telegrafiei fără sirmă poți trimite de pe balon vești precise în timp de războiu despre starea și locul dușmanului.

Afacerea *Zeysig*. Judele de instrucție *Bakonyi* din Budapesta a ascultat Sâmbătă pe baronul *Bánffy* ca martor în afacerea broșurei trădătoare de patrie *Zeysig*, pentru că nici până azi nu se știe, cine a trimis la Berlin speșele pentru tipărirea broșurei faimoase. Tot în această chestiune au fost ascultați a doua oară *Iosif Dénes* secretarul căilor ferate de stat și *Zoltan Margittay*, scriitor maghiar apreciat. *Margittay* a fost care a primit primele 15 exemplare ale broșurei tipărite la Berlin.

Sultanul contra reformelor în Macedonia. Puterile mari europene voesc să introducă pentru Macedonia o controlă severă internațională a finanțelor, dar Sultanul nu vrea să știe nimic de aceasta. Mercuri au cerut audiență la Sultanul în această chestiune 6 ambasadori deodată. Ei voiau să meargă toți deodată în audiență. Sultanul le-a respins ce-

rerea. Astfel chestiunea a ajuns într'un stadiu de tot acut. Puterile europene vor prezenta Porței un ultimatum în chestiunea controlării finanțelor din Macedonia și dacă și ultimatumul va fi fără efect, va urmă o demonstrațiune mare a flotelor în mai multe porturi turcești și astfel Sultanul va fi silit să împlinească pretenziunile marilor puteri.

Comunele noastre și rezistența pasivă. Din mai multe comune românești din com. *Caraș-Severin* ni-se comunică, că reprezentanțele comunale nu se alătură la rezistența pasivă, decisă de Congregațiune. Așa d. e. s'a ținut în comuna *Remetea-Pogonici* la 28 Octombrie ședință de reprezentanți. La ordinea zilei a fost concluzul comitatului, ca banii incurși în darea statului să nu se transpoarte la oficiul de dare, ci să se depună într'o casă de păstrare oarecare. Luându-se obiectul acesta sub pertractare, Reprezentanța — după cum ni-se comunică — cu unanimitate a hotărît, ca banii incurși în darea statului să se depositeze oficiului de dare regesc pe motivul, că așa dispune legea, iar hotărîrea congregațiunii comitatense este ilegală și înfruntată de corifeii coaliției, cu cari poporul românesc nu vrea să aibă nici în clin, nici în mână. Ar fi de dorit, ca în acest comitat românesc toate Reprezentanțele comunale să iee tot astfel de hotărîri și prin aceasta să dovedească, că masele populațiunii nu sunt de acord nici cu șovinismul vice-comitelui și al congregațiunii, și nici eu demagogii corifei din coalițiune. Până acum numai despre *Becșa-montană* știm că s'a conformat concluzului comitatens, hotărînd a depune banii incurși din plățirea de bunăvoie a dării, la o bancă germană din *Bocșa*. La ce acest iperzel, nu înțelegem. Dorim, ca comunele noastre să nu se abată de pe calea dreaptă a legii!

Un mare binefăcător al săracilor, prelatul *Marcello Massarenti* a închis pe veci ochii în Roma, după ce a trăit 89 ani binecuvântat de toți săracii Romei. Nenumărați sunt oamenii, pe cari i-a ajutat. Ori cine, care i-a cerut sprijinul, nu s'a întors dela el cu mâna goală. Pe lângă săracii cunoscuți de toată lumea, el a ajutat cu mână largă mai ales familiile nobile dar scăpătate, cărora le eră rușine să ceară milă. *Massarenti* mergea însuși la ele și le oferia ajutorul binecuvântat. Acum de curând a murit în Roma o femeie săracă în etate de 100 ani, care ori unde se ducea, primia gratis tot ce-i trebuia. Se ducea la brutar să-și cumpere pâne, la măcelar să-și cumpere carne, la băcănie să-și cumpere sare, zahăr, lumină etc. și nicăiri nu voiau să ia bani dela ea. Singură nu știa cine plătește pentru ea. Plăția domnului *Marcello Massarenti*, omul lui Dumnezeu. În timpul din urmă, *Massarenti* ducându-se la un sărac să-i dea ajutor, s'a recit și bolnăvindu-se de aprindere de plumăni a murit. Mii și mii de oameni deplâng moartea lui.

Ciocnire de trenuri. În apropiere de stația *Berzova* s'au ciocnit 2 trenuri de marfă. În urma ciocnirii 7 vagoane s'au sfărîmat.

Jaf în drumul mare. Negustorul de lână slovac *Bredoje* din *Căvăran* plecând într'o zi de acasă, abiă a făcut 100 pași afară din sat, când îi eșiră în cale 2 hoți, cari l-au amenințat cu revolvele: «Banii ori viața!» Ca să-și scape viața, *Bredoje* a scos banii, ce-i aveă la sine, în sumă de 500 cor. și i-a dat hoților, cari apoi au mers veseli mai departe. Gendarmeria îi caută dar până acum nu le-a dat de urmă.

Accident de tren. La *Duisburg* (Germania) s'au ciocnit 2 trenuri accelerate. Doi oameni au rămas morți, 3 răniți grav.

Pată în soare. De câteva zile se observă la marginea ostică a soarelui o pată mare, care se extinde până în mijlocul discului solar. Pata se mută apoi pe partea vestică a soarelui și peste câteva zile va dispărea la marginea vestică. Cu ajutorul unei sticle acoperite cu cărbune de fum pata se poate vedea și cu ochii liberi. Cu ajutorul unui telescop, care mărește tare, în loc de o pată vezi 3 pete în rând cari aproape se ating.

Arși de vii. Obiceiul rău de a aprinde focul cu petrolu a pricinuit zilele trecute în *Detta* (c. *Timiș*) o groaznică nefericire. Soția lui *V. Pisz* din *Detta*, voină să facă seara foc în cup-tor, a turnat petrolu pe lemne și i-a dat foc. La moment s'a aprins petrolu nu numai de pe lemne, ci și din cana plină. Cana de petrolu a explodat și sărmana mamă împreună cu fiica ei de 14 ani a fost învălăită în flacări. Fata a murit arzând de viuă, mamă-sa a mai trăit până dimineața, apoi și-a dat și ea sufletul în chinurile cele mai înșoritoare.

Catastrofe pe mare. Pe marea nordică a suferit naufragiu din cauza furtunei vaporul spaniol «*Zuria*». 9 matrozi s'au înecat. Naia franceză «*Gambetta*» s'a scufundat în canalul englez. 21 matrozi și-au aflat moartea în valuri.

Mulțămită publică.

Doamna *Ninus Mangiuca* din *Orașița-montană* s'a îndurat a dărul bisericei noastre ort. române din *Cărbunari* 60 coroane, din care să se cumpere cărți de lipsă pentru biserică.

Dorind generoasei donatoare mângăere și liniște sufletească pentru această faptă bine primită lui Dumnezeu, o rog și pe această cale, să primească cele mai calduroase mulțămite ale parohienilor mei.

Cărbunari 14/27 Oct. 1905.

Ion Grosșan,
paroh.

VARIETĂȚI.

Oae scumpă. La expoziția economică din *Londra* s'a vândut o oaie de prăsilă, rasa «*Lincoln*», cu suma enormă de 20,000 coroane.

Cât costă haremul Sultanului. Sultanul din *Constantinopol* cheltuiește an de an 65 milioane coroane cu haremul seu. Cam 100 femei es într'un an din harem, ca să se mărite și fiecare primește la eșire 150,000 coroane zestre. În locul lor vin altele, așa că nici odată n'au fost în harem mai puțin de 300 femei. Fiecare oficiant se nizuiește să-și ducă fata în harem, căci acolo trăesc fetele foarte bine, fiecare are 10 servitoare, are o trăsură cu patru cai și multe alte favoruri.

Adâncit. Servitoarea: «Dle profesor, când să aduc pe stimata doamnă dela teatru?» — Profesorul (citind despre apariția unui nou comet): «În 16 Octombrie 1945».

Cursul pieței Lugoș.

Marfa	greutate	coroane	bani
Grâu prima calitate	90	13	80
» de mijloc	85	13	—
Săcară prima calitate	80	12	—
» de mijloc	75	11	40
Orz prima calitate	80	12	40
» de mijloc	75	12	—
Ovăș prima calitate	45	13	—
» de mijloc	40	12	—
Cucuruz prima calitate	85	13	20
» de mijloc	85	13	—
» nou	10	—	—
Făină 0.	85	22	27
» prima	85	21	59
» II	85	20	91
» brună IV	85	19	80
Orez	1	40	48
Gris	80	32	—
Arpăcaș	70	36	56
Mazăre	90	40	48
Linte	85	60	48
Fasole	80	34	36
Mălaiu mărunt	70	—	40
Cartofi	—	9	10
Fân prima calitate	—	4	—
» de mijloc	—	3	50
Paie	—	1	20
Stejar	—	6	20
Cărbuni de peatră	—	4	40
» de Petroșeni	—	4	—
Oloiu de rapiță	—	80	96
Lumini de stearină	—	80	84
» topite	—	—	—
Săpun	—	80	72
Carne de vită I. calitate	—	1	28
» II.	—	1	20
Unsoare de porc	—	1	76
Sămânță de chimin	—	84	—
Sare, bucăți	—	22	—
Zăhar	—	92	—
Vin	—	80	—
Spirit I.	—	15	—
» II.	—	14	—

Pravul Bauer

patentat

Mijloc excelent și sigur

pentru combaterea incendiilor

probat și aprobat

de autoritățile publice

se poate căpăta

în cantități mici și mari

la ferăria

Anton Haberehrn

Nr. 10 (x-79)

Lugojul-român

vis-à-vis de cafeneaua »Corso«

Dela primăria orașului Lugoj.

Nr. 9326

ad. 1905.

Publicațiune.

Se aduce la cunoștință publică, că lista viriliștilor orașului Lugoj se corege în ședința comisiunii exmise, care se va ține la 30 Octombrie a. c. d. m. la 3 oare în sala mare a casei orașului.

Despre ce toți interesații sunt încunoștințați cu observarea că ședința aceasta va fi publică și interesații se pot înfățișa înaintea comisiunii spre a și putea apăra drepturile lor.

Lugoj, 23 Octombrie 1905.

Popet,

P. P. 36 (2-2).

primar substituent.

Numeri singuratici din ziarul „DRAPELUL“ se află de vânzare în librăriile Adolf Auspitz și Coloman Nemes.

Cărți și reviste.

Traiful nostru, romane de Ioan Cioeâr-lan. Budapesta, institutul tipografic și de editură „Luceafărul“ 1906. Prețul 1 cor. 50 bani. Cuprinsul: Traiful nostru, Pe Runcu, Rămăși acasă, Schițe, Cină, Ispita, La stână, Cetățuia Stăncuței, Două suflete, De sărbători, Orbul.

Icoane, romane de Alecsandru Ciura. Budapesta, institutul tipografic și de editură „Luceafărul“, str. Molnar nr. 10. Prețul 1 cor. 20 b. Sumarul: Mitru, Întârziat, După cvartire, La vitrină, Rivale, Postum, Studente, Din poveștile Peleşului, La clinică, I Mai, După riguros, Promoție, Împrumut, Emma, În străini, Septembrie.

Calendare.

A apărut: «*Călimdarul Poporului*» pe 1906 cu un cuprins bogat atât calendaristic-statistic, cât și literar. Afară de partea calendaristică, cuprinde statistica instituțiilor noastre culturale-bisericești-economice (biserici, școli, reuniuni etc.) Partea literară, bine îngrijită, cuprinde: Alegorie (Un pom nobil), poezii (serioase și comice), romane (Șanta de N. Gane), povești (Femeia credincioasă de G. N. Coatu), articoli economici, anecdotă, glume ilustrate, legende, gâcituri, poezii populare etc. și Răvașul nostru, în care se face istoricul anului cu toate întâmplările mai însemnate dela noi și din străinătate. Călimdarul e împodobit cu frumoase ilustrații, în număr de 19, în cari, în fruntea Călimdarului, chipul executat artistic al noii și frumoasei catedrale ortodoxe române din Sibiu. Prețul 40 bani și 5 bani porto. Se află de vânzare la librăria „Foi Poporului“ Sibiu (str. Măcelarilor Nr. 12) și la librăriile dela noi. Revânzătorilor se dă rabat convenit.

Calendar pe anul dela Hristos 1906, apărut în Arad la tipografia diecezană gr.-or. română. Afară de partea calendaristică cuprinde: Ce să facă economul în fiecare lună, casele domnitoare, târgurile, taxele postale și telegrafice, șematismul metropoliei rom. gr. or. din Ungaria și Transilvania în general și al diecezei Aradului în special. Partea literară conține: Date și obiceiuri la nuntă, Din bătrâni prolog în versuri de Maria Cioban, Din luptele vieții de I. Groșorean, Românce dela Grivița, de V. Alexandri, Cine a adus beția în lume, povești populare de Leo Tolstoi, Podul înalt (fragment) de Steran O. Iosif, Insula a Șerpilor de Carmen Sylva, Cine-i Nuhăm anecdota populară de Th. D. Speranță, Boerașii de Ion Pop Reganul, Cântec de Maria Popovici, O zi de Duminică la sate, tablou de Petru Popa, Doine și hore, Povești de G. Tulbure, Plugarii, poezi de Oct. Goga, Din viața noastră, de Petru E. Papp, Articoli economici, glume, varietăți, câteva ilustrații, ect. Prețul 40 bani.

Dr. Constantin Ignea,

medic univ., specialist în boale de femei, boale de nervi, operator, etc.

și-a început praxa medicală în Lugoj.

Orele de consultațiune: 10—11 a. m. și 2—4 p. m.

la locuința sa din palatul institutului „Poporul“,

Piața Isabella.

Nr. 121 (x-39).

„Lugoșana“

institut de credit și economii
ca societate pe acții în Lugoj.

Anul fondării 1889.

Capital social 300.000 Cor.

Fondurile proprii c. a. 90.000 Cor.

Depuneri spre fructificare

1.500.000 Cor.

acordă împrumuturi cambiale cu acoperire ipotecară și pe lombard cu 8%, escomptează cambii cu 3 eventual cu 2 subscrieri pe timp de 3 până la 6 luni, de ale privaților și de ale corporațiilor cu 7—8%, primește depuneri spre fructificare fără anunț cu 4%, cu anunț 5%.

Darea după interese o solvește însuși institutul.

Nr. 8. (x-63)

Direcțiunea.

COMPOZIȚIUNI MUSICALE de G. Porumbescu

se află de vânzare la

REDACȚIA „DRAPELUL“

cu următoarele prețuri:

Imn de urare, pentru 2 voci și pian. . . 50 bani.

Frunză verde, mărgărit, p. voce și pian 50 >

Basme lășene, vals p. pian . . . 1 cor. 50 >

Uvertură la „Crai nou“, p. pian 1 > 50 >

Baladă, pentru violon și pian 1 > 25 >

O roză vestejită, p. voce și pian 1 > —

La comande prin postă este de a se alătura 10 bani pentru costul postal de bucată.

Comandele sunt a se face direct la

Redacția „Drapelul“ — Lugoj.

Edițiunile Despărțământului Lugoj

al

Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român.

I.

Victor Vlad Delamarina.

POESII.

Bănățenesci. — Intocmiri.

Adunate și arangeate de Dr. Valeriu Branisce. 1 volum 8° cu 68 pag.

Prețul 30 bani.

II.

Bănățeanul.

DEPRINDERI PĂGUBITOARE.

Sfaturi și învățături.

Seria primă. Edițiune îngrijită cu consimțământul autorului de Dr. Valeriu Branisce. 1 volum 8° cu 68 pag.

Prețul 30 bani.

III.

Dr. Athanasie Marienescu.

DIALECTUL ROMÂN BANAȚIAN.

Studiu scris pe baza poeziilor dialecticale ale lui Victor Vlad Delamarina. 1 broșură 8° cu 28 pag.

Prețul 15 bani.

La comandele din provincă este a se alătura și porto-ul poștal.

Comandele se pot face sau prin redacția ziarului „Drapelul“, sau direct la secretariul Desp. Lugoj: Dr. Valeriu Branisce. — Prețul se poate trimite și în mărci poștale.